

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

31 Aralık 2019

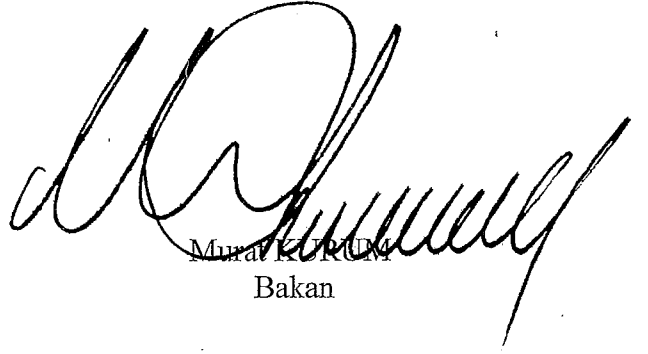
Sayı : 30824082/610- 310386
Konu : Yazılı soru önergeleri

.../.../2019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları, Bakanlığımıza geliş tarih-sayıları ile konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EKLER:

- Liste (9 Adet- 9 Sayfa)
- Cevap yazısı (82 Adet, 136 Sayfa)

**TOKAT MİLLETVEKİLİ
SAYIN KADİM DURMAZ'IN
TBMM 7/20115 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

ÇED süreçlerinde yapılacak izleme ve denetim faaliyetlerine yönelik 2014 yılında Danıştay'ın verdiği yürütmeyi durdurma kararı sonrasında ÇED Yönetmeliği'nde halen bir değişiklik yapılmamış olması nedeniyle, mevzuatta boşluk devam etmektedir ve dolayısıyla uygulamada ÇED raporları kapsamında izleme ve denetim faaliyetleri yapılmamaktadır. ÇED olumlu raporları çıkmadan, projelere başlanan bölgeler bulunmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın web sitesinden belgelere ulaşmakta çok ciddi sıkıntılar vardır. Daha önce böyle bir uygulama olmamasına rağmen son 2 senedir ÇED raporlarına erişim kısıtlanmıştır. Mevzuata göre ÇED başvuru dosyalarının 30 gün, ÇED raporlarının da 10 gün erişilebilir olması gerekmektedir. Pratikte maalesef bu sürelerle uyulmadığı gözlemlenmektedir. Halkın ve sivil toplum örgütlerinin doğru bilgiye ulaşımı açısından çok büyük zorluklar ortaya çıkmaktadır.

Bunun yanı sıra iyi uygulamaları değerlendirmek, önceki raporların içeriğinden faydalanmak için önceki ÇED raporlarına erişebilmek de önem taşımaktadır. Daha önce, zaman sınırlaması olmaksızın tüm raporlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığının web sitesinden erişilebiliyorken, Eylül 2015'ten beri çevrimiçi ÇED Süreci Yönetim Sistemi'nden süreci başlayan ve tamamlanan projelere ait dosyalar bir ay sonrasında kaldırılmaktadır. Bunun teknolojik bir kapasite sıkıntısı olmadığını, daha önce ÇŞB tarafından uygulandığı için biliyoruz.

ÇED raporlarıyla ilgili bu boşluk birçok yerde usulsüz uygulamalara neden olmakta, doğa tahribatı denetimsizlikle büyük boyutlara ulaşmaktadır.

Son olarak Tokat Niksar ilçesinde Çanakçı deresinde yapılması planlanan HES projesi için ÇED gerekli değildir raporu çıkmıştır. Bölge sakinlerinin doğal yaşam alanı olan, içme suyundan, sulama suyuna kadar kullanılan Çanakçı Deresi üzerinde yapılacak olan projeyle bölge halkının hayatı durma noktasına gelecek, bölgenin ekolojik yapısı ciddi hasar görecektir.

1-Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, ÇED İzleme ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün asli görevleri arasında yer alan izleme ve denetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için ilgili mevzuat ve uygulama neden gerçekleştirilmemektedir?

2-ÇED süreçlerinde halkın katılımı konusu çoğunlukla tartışmalara neden olmaktadır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Nisan 2017'de yürürlüğe giren Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği'nde olduğu gibi, neden ÇED süreçlerinde de halkın katılımı toplantıları kayıt altına alınmamakta ve kayıtların Çevre ve Şehircilik Bakanlığı web sitesinde yayınlanmamaktadır?

3-Mevzuatta ve uygulamada halkın katılımı nasıl iyileştirilecektir?

4-Daha önce Çevre ve Şehircilik Bakanlığı web sitesinde kolaylıkla ulaşılabilen raporlara artık neden halk erişim sağlayamamaktadır?

5-Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Eylül 2015 yılına kadar devam ettirdiği ÇED raporlarına erişim sistemi neden kısıtlanmıştır? Kişilerin bilgiye erişimi hangi sebeple kısıtlanmaktadır?

6-2002/209 yılları arasında kaç ÇED olumlu, kaç ÇED olumsuz raporu verilmiştir?

7-Bu ÇED olumlu raporlarının illere göre dağılımı nedir?

8-ÇED olumlu raporu çıkmadan başlayan projeler hangileridir? Bu projeleri durdurmayı düşünüyor musunuz?

9-ÇED gerekli değildir raporu verilerek başlayan projeler hangileridir? Doğayı ve yaşam alanlarını yok etme tehdidi oluşturan projelere ÇED gerekli değildir raporu neye göre verilmektedir?

10-Tokat ili Niksar, ilçesi Çanakçı Deresi üzerinde düşük enerji üretim hacmine sahip Kaynar Barajı ve HES projesi hakkında "ÇED gerekli değildir" kararı alınmasının nedeni nedir?

11-Çanakçı Deresi HES projesi için ekolojik araştırmalar yapılmış mıdır? Proje etüdü yapılmış mıdır? Proje'nin doğal yapıya ve su kaynaklarına vereceği zarar tespit edilmiş midir?

12-Çanakçı Deresi üzerinde büyük tahribat yaratacak olan HES projesini durdurmayı düşünüyor musunuz?

CEVAPLAR

1-Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden yayımlanan yönetmelikler kapsamında, ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır.

Yapılan denetimlerde Çevre Mevzuatında belirtilen usul ve esaslara aykırı faaliyet gösterdiği tespit edilen işletmelere idari para cezası uygulanmakta, ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmaktadır.

Ayrıca, ÇED sürecinde değerlendirilen işletmelerin faaliyetleri esnasında ÇED aşamasında verdikleri taahhütlere uygun olarak çalışıp çalışmadıkları ÇED İzleme çalışmaları ile kontrol edilmektedir.

Bu kapsamda; 01.01.2019-11.11.2019 tarihleri arasında Ülke genelinde 198 adet HES faaliyetinde denetim yapılmış olup 21 adet HES projesine İdari Yaptırım uygulanmıştır. Ayrıca Çanakçı Deresi üzerinde yer alan HES faaliyeti ile ilgili olarak yapılan denetimlerde 3 kez idari para cezası uygulanmıştır.

2,3-ÇED Yönetmeliği'nin 9. Maddesi gereğince ÇED sürecine halkın katılımını sağlamak, halkı proje hakkında bilgilendirmek, görüş ve önerilerini almak amacıyla Halkın Katılımı Toplantısı düzenlenmektedir. Aynı maddenin (b) bendinde yer alan "...Toplantı tutanağı, bir sureti Valilikte kalmak üzere Bakanlığa gönderilir." hükmü gereğince, Halkın Katılım Toplantısı tutanakla kayıt altına alınmakta ve bu tutanak Bakanlığımıza iletilmektedir. Akabinde, ÇED Yönetmeliğinin 10. maddesi gereğince Halkın Katılım Toplantısı sonucu

halktan gelen görüş ve öneriler ile Kapsam ve Özel Format Belirleme sonucu İnceleme Değerlendirme Komisyonu (İDK) üyelerinden, her kurum/kuruluşun mer'î mevzuatı doğrultusunda gelen görüşler kapsamında, ÇED çalışmasının hangi kapsamda yapılacağı, ÇED Genel Formatında yer alan başlıkların, hangi detayda ÇED Raporuna yansıtılacağı ve ÇED Raporu hazırlanırken esas alınacak proje özel formatı belirlenir.

4-Bakanlığımız ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfası (<https://ced.csb.gov.tr/duyurular>) ve tüm Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin Duyurular başlığından ÇED süreci başlamış ve tamamlanmış olan projelere ait raporlara erişim sağlanabilmektedir.

5-İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda (İYUK) olan bazı değişikliklerden sonra ÇED kararları dava açma süresi 30 (otuz) gün olarak düzenlemiştir. Bu çerçevede söz konusu kararların bildirim ve halka duyurulma tarihlerini izleyen günden itibaren 30 (otuz) gün içerisinde idari yargıda dava açılması gerekmektedir. Kararların halka duyurulması noktasında uygulamada ortaya çıkan farklılıklara engel olmak, uygulamada birlikteliğin sağlanması amacıyla; ÇED raporlarının internet sayfasında 30 (otuz) gün süreyle yayınlanması sağlanmıştır. Ancak Danıştay 14. Daire'nin 2018/390 esas sayılı kararı gereğince; Bakanlığımız/Valilikler tarafından verilen ÇED Olumlu-ÇED Olumsuz/ÇED Gereklidir-ÇED Gereklidir Değildir kararlarının, ÇED Yönetmeliği 14. Maddesi 3. Fıkrası ile 17. Maddesi 2. Fıkrasında belirtilen hükümler çerçevesinde duyurusunun sürekli olarak yapılması sağlanmıştır.

6-2002-2019 yılları arasında 4.990 adet ÇED Olumlu Kararı, 33 adet ÇED Olumsuz Kararı verilmiş olup, İptal/İade sayısı ise toplam 1.074 adettir. Söz konusu bilgilere (<https://ced.csb.gov.tr>) web adresinden ulaşılabilir.

7-ÇED kararlarının illere göre dağılımına (<https://ced.csb.gov.tr>) web adresinden "Resmi İstatistikler" başlığında yer alan ÇED İstatistiklerinden erişim sağlanabilmektedir.

8-2872 sayılı Çevre Kanununun 10. maddesi ve ÇED Yönetmeliğinin 6. maddesinin 3. fıkrası gereği; ÇED Yönetmeliğine tabi projeler için ÇED kararı alınması zorunluluğu bulunmaktadır.

Ayrıca "Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecine başlamadan veya bu süreci tamamlamadan inşaata başlayan ya da faaliyete geçenlere yapılan proje bedelinin yüzde ikisi oranında idarî para cezası verilir. Cezaya konu olan durumlarda yatırımcı faaliyet alanını eski hale getirmekle yükümlüdür." hükümleri yer almaktadır.

ÇED Yönetmeliği'ne tabi oldukları halde yükümlülüklerini yerine getirmeyen faaliyetler ilgili Valilikçe süre verilmeksizin durdurulur. ÇED Olumlu Kararları Bakanlığımız web sayfasında (<https://ced.csb.gov.tr>) yayımlanmaktadır. ÇED mevzuatı açısından denetim ve kontroller Bakanlığımız ve Valilikler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) tarafından her yıl rutin olarak yapılmaktadır.

9-ÇED Yönetmeliği'nin Dördüncü Bölümünde yer alan Seçme, Eleme Kriterleri Uygulama Yöntemi başlığı altındaki 15., 16. ve 17. maddesi hükümlerine gereğince bu projelere uygulanan yöntem doğrultusunda ÇED Gereklidir veya ÇED Gereklidir Değildir kararı verilmektedir.

ÇED Yönetmeliği çerçevesinde; ÇED Gereklidir Değildir kararları Valilikler tarafından verilmekte olup konuya ilişkin bilgilerin ilgili Valilikten temin edilmesi gerekmektedir. Diğer taraftan madencilik faaliyetlerinin çevresel etkileri toz, gürültü, patlatma vb. olarak sıralanabilir. Bu etkiler modelleme ve ölçümlerle tespit edilerek kanun ve yönetmelikler kapsamında ÇED süreçleri içerisinde değerlendirilmektedir.

10,11,12-Söz konusu projeye Bakanlığımızca 29.12.2014 tarihli ve E.201423 Sayılı ÇED Gerekli Değildir kararı verilmiştir. Ancak, Kaynar Regülatörü ve HES projesi olağan sürecinde ilerlerken Niksar ilçesinin içme suyu ihtiyacı ortaya çıkması üzerine Çanakçı Deresi üzerinde uygun bir aks yeri bulunarak, proje Kaynar Barajı ve HES olarak revize edilmiştir. Bu amaçla yapılan çalışmalar sonucunda, proje formülasyonu değişikliğe gidilerek, regülatör yapısı yerine baraj inşa edilmesi uygun bulunmuştur. Yeni proje güzergâhı, regülatörlü formülasyonun yaklaşık 3 km. batısına yani mansabına kaydırılmıştır. Bu kapsamda, revize proje güzergâhı için revize fizibilite raporu hazırlanmış olup, Kaynar Barajı ve HES Revize fizibilitesi DSİ Genel Müdürlüğü'nün 05.03.2018 tarihli ve 12716989-118-162088 sayılı yazısıyla uygun bulunmuş olup, projenin inceleme değerlendirme sürecinde görüşlerine başvurulmuş olup, görüşleri doğrultusunda gerekli tüm çevresel önlemler ve taahhütler belirlenmiş olup, proje hakkında "Çevresel Etki Değildir Gerekli Değildir" kararı verilmiştir.